

การอภิปรายผลของการวิจัย

จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งจากการหาค่าเฉลี่ยความสามารถในการจำแบบระดับคำศัพท์และระดับเสียงของผู้ใหญ่และเด็กที่ใช่และไม่ใช้เทคนิคการจำแบบโลโซ ทลอคจนการวิเคราะห์ความแปรปรวน และวิเคราะห์แนวโน้มของการฝึกความจำ อภิปรายผลได้ดังนี้

จากค่าเฉลี่ยความจำทั้งแบบระดับคำศัพท์และระดับเสียงที่แสดงเป็นกราฟแท่งในรูปที่ 1 และ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยความจำของกลุ่มผู้ใหญ่และเด็กที่ใช่เทคนิคการจำแบบโลโซสูงกว่าความจำของผู้ใหญ่และเด็กที่ไม่ได้ใช้เทคนิคการจำแบบโลโซ กล่าวคือ ความจำแบบระดับคำศัพท์ของผู้ใหญ่ที่ใช่และไม่ใช้เทคนิคการจำแบบโลโซมีค่าเฉลี่ย 12.42 และ 4.25 ค่า ความจำแบบระดับเสียงของผู้ใหญ่ที่ใช่และไม่ใช้เทคนิคการจำแบบโลโซมีค่าเฉลี่ย 17.11 และ 13.00 ค่า ความจำแบบระดับคำศัพท์ของเด็กที่ใช่และไม่ใช้โลโซมีค่าเฉลี่ย 11.80 และ 4.23 ค่า และความจำแบบระดับเสียงของเด็กที่ใช่และไม่ใช้โลโซมีค่าเฉลี่ย 16.91 และ 12.93 ค่า ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) แบบ 3 ตัวแปร ที่แสดงผลการวิจัยในตารางที่ 3 พบว่า ในด้านการใช่และไม่ใช้เทคนิคการจำแบบโลโซ กลุ่มผู้รับการทดลองมีความสามารถในการจำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($F_{1,152} = 135.25, p < .01$) โดยกลุ่มผู้รับการทดลองที่ฝึกได้ใช้วิธีการจำแบบโลโซทั้งผู้ใหญ่และเด็กมีความสามารถในการจำดีกว่ากลุ่มผู้ใหญ่และเด็กที่ไม่ได้ใช้วิธีการจำแบบโลโซ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มที่ฝึกได้ใช้วิธีการจำแบบโลโซมีสิ่งที่จะช่วยสะกิดใจ (cue) ทำให้ระลึกคำที่จำได้ง่าย¹

¹Merle J. Moskowitz, and Arthur R. Orgel, General Psychology (Boston: Houghton Mifflin, Company, 1969), p. 153.

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วูดโรว์ (Woodrow)² ที่พบว่า ผู้รับการทดลองซึ่งได้รับการสอนเกี่ยวกับเทคนิคการจำ จะจำได้มากกว่ากลุ่มซึ่งไม่ได้รับการสอนเทคนิคการจำ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อสรุปของนักจิตวิทยาที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงความจำที่พบว่า การสอนวิธีการจำให้แก่บุคคล ได้เรียนรู้หลักการจำหรือรู้จักวิธีการต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยได้ง่ายต่อการระลึกสามารถปรับปรุงความจำให้ดีขึ้นได้³

ความแตกต่างอย่างชัดเจนของความจำที่ใช่และไม่ใช่ได้จากการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า วิธีการจำแบบโลโซจะช่วย เพิ่มความสามารถในการจำของบุคคลได้ ซึ่งเป็นเพราะการสร้างจินตภาพของคำที่ข้องการจำกับสถานที่จะช่วยในการระลึก เป็นการสนับสนุนคำกล่าวของเจมส์ ดีส (James Deese)⁴ ที่ว่า มีเทคนิคการจำหลายวิธีที่โดนด และการศึกษาที่ทราบว่าเทคนิคเหล่านี้มีคุณค่าหรือไม่นั้น สามารถประเมินได้ไม่ยาก โดยการทำการเปรียบเทียบจำนวนคำที่จำได้โดยวิธีใช้หลักการจำและไม่ใช้หลักการจำ

การวิเคราะห์ความแปรปรวนค้ำานวิธีการทดสอบความจำแบบระลึกลำดับและระลึกเสรี พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($F_{1,152} = 176.86$ $p < .01$) โดยที่ความจำแบบระลึกเสรีดีกว่าความจำแบบระนึกลำดับ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ปรากฏว่ามีผลร่วม (interaction) ระหว่างวิธีการทดสอบความจำกับการใช่และไม่ใช้เทคนิคการจำ ซึ่งเป็นผลร่วมเพียงอย่างเดียวที่พบในการวิจัยนี้ การ

² Judy F. Rosenblith, and Wesley Allinsmith, The Course of Behavior (Boston: Allyn and Bacon, Inc., 1962), p. 454.

³ Norman L. Munn, Fundamental of Human Adjustment (Boston: Houghton Mifflin Company, 1966), p. 396.

⁴ James Deese, General Psychology (Boston: Allyn and Bacon, Inc., 1967), p. 233.

มีผลร่วมระหว่าง 2 ด้านนี้ แมตความจำว่า ทั้ง 2 ด้านมีอิทธิพลต่อคะแนนความจำร่วมกัน จึงได้ทำการวิเคราะห์ Simple Effect แสดงผลไว้ในตารางที่ 5 และ 6 ผลการวิเคราะห์พบว่า วิธีทดสอบความจำแบบระลึกลำดับและระลึกเสรีมีอิทธิพลต่อคะแนนความจำของกลุ่มผู้ใหญ่และเด็กซึ่งไม่ได้ใช้เทคนิคการจำแบบโลโซอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($F_{1,156} = 20.48, p < .01$) ส่วนกลุ่มที่ใช้เทคนิคการจำแบบโลโซ วิธีการทดสอบความจำมีอิทธิพลต่อคะแนนความจำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($F_{1,156} = 6.45, p < .05$) ผลการวิเคราะห์ห่อภิปรายได้ว่า ผู้รับการทดลองที่ไม่ได้ใช้เทคนิคการจำแบบโลโซ คะแนนความจำจะขึ้นอยู่กับวิธีการทดสอบความจำเป็นส่วนใหญ่ คือถ้าทดสอบความจำแบบระลึกลำดับก็จำได้น้อย แต่ทดสอบแบบระลึกเสรีจะจำได้มาก ความสามารถในการจำจึงขึ้นอยู่กับว่าจะทดสอบความจำแบบใด ทั้งที่พบในกลุ่มควบคุม ทั้งผู้ใหญ่และเด็กถ้าทดสอบความจำแบบระลึกลำดับจะจำได้โดยเฉลี่ยเพียง 4.25 และ 4.23 คำ แต่ทดสอบความจำแบบระลึกเสรีจะจำได้โดยเฉลี่ย 13.00 และ 12.93 คำ ตามลำดับ แต่ถ้าหากใช้ความจำแบบโลโซแล้ว อิทธิพลของวิธีการทดสอบความจำจะมีน้อยกว่าการไม่ใช้โลโซ หรืออีกนัยหนึ่ง ถ้าหากผู้รับการทดลองใช้เทคนิคการจำแบบโลโซ ความจำจะไม่ขึ้นอยู่กับวิธีการทดสอบมากนัก สิ่งจะพบว่าในกลุ่มทดลองที่ฝึกให้ใช้เทคนิคการจำแบบโลโซ จะมีความสามารถในการจำโดยเฉลี่ยสูงขึ้นเรื่อย ๆ จากการทดสอบในแต่ละวัน จากการใช้เทคนิคการจำแบบโลโซ 5 วัน กลุ่มผู้ใหญ่และเด็กจะมีความสามารถในการจำแบบระลึกลำดับโดยเฉลี่ยใกล้เคียงกับความสามารถในการจำแบบระลึกเสรีของผู้ใหญ่ และเด็กที่ไม่ใช้เทคนิคโลโซ โดยกลุ่มใช้โลโซสามารถระลึกลำดับได้ค่าเฉลี่ย 12.42 คำ ในผู้ใหญ่ และ 11.80 คำ ในเด็ก ซึ่งใกล้เคียงกับความจำแบบระลึกเสรีที่ระลึกได้ค่าเฉลี่ย 13.00 คำ ในผู้ใหญ่ และ 12.93 คำ ในเด็ก การที่กลุ่มผู้รับการทดลองที่ใช้วิธีการแบบโลโซ มีความจำเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นเพราะผู้รับการทดลองเรียนรู้เทคนิคได้ดีขึ้น จึงเป็นไปได้ว่า ถ้าหากได้ฝึกให้เรียนรู้หลักการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดีแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการทดสอบแบบระลึกลำดับหรือระลึกเสรี ความสามารถในการจำอาจไม่แตกต่างกันก็ได้ ซึ่งหมายถึงว่าวิธีการทดสอบความจำจะมีผล

ต่อความจำแบบโลไซซ์น้อย จากข้อมูลปรากฏว่า ผู้รับการทดลองบางคนสามารถระลึก ลำดับได้ถูกต้องถึง 30 คำ กล่าวคือสามารถระลึกลำดับได้ถูกต้องทุกคำที่เสนอให้จำ เป็นการสนับสนุนว่า ความสามารถในการจำแบบโลไซซ์ ไม่ขึ้นกับวิธีการทดสอบได้เป็น อย่างดี การที่ความจำแบบโลไซซ์ช่วยให้ผู้รับการทดลองสามารถจำลำดับคำได้มาก นั้น เป็นเพราะว่าการใช้เทคนิคการจำแบบนี้ ตำแหน่งของคำจะอยู่ในลำดับที่ถูกต้อง เนื่องจากถูกกำหนดแน่นอนโดยการวางหรือ เชื่อมโยงไว้กับสถานที่แต่ละแห่งตามลำดับ⁵ ภาพของสถานที่แต่ละแห่งจะช่วยให้ผู้รับการทดลองระลึกคำต่าง ๆ ในลำดับที่ถูกต้อง แม้แต่คำกลาง ๆ ในรายการ เสนอคำก็ปรากฏว่า ผู้รับการทดลองที่ใช้ความจำแบบ โลไซซ์สามารถระลึกได้และอยู่ในลำดับที่ถูกต้อง นับว่าการใช้วิธีจำแบบโลไซซ์จะช่วย ลดอิทธิพลของการจำได้เฉพาะคำต้น ๆ (Primacy Effect) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่พบในกลุ่มที่ใช้วิธีจำแบบท่องจำตามปกติ ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับการวิจัยของ ดักลาส แอด เนลสัน (Douglas L. Nelson) และ ซินเทีย สตาร์ค อาร์เชอร์ (Cynthia Stark Archer)⁶ จากการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการใช้ เทคนิคการจำแบบโลไซซ์ครั้งแรกเป็นหลักว่า การที่ผู้รับการทดลองสามารถระลึกได้ เพิ่มขึ้นเป็นเพราะเทคนิคการจำช่วยรักษาลำดับของคำที่ต้องจำ และจะช่วยลดอิทธิพล ของการจำได้เฉพาะคำต้น ๆ อีกด้วย

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนคว้านวัย พบว่า ความสามารถในการจำ ของผู้ใหญ่กับเด็กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($F_{1,152} = 0.20$ $p > .05$) ผลที่ได้นี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อหนึ่งของการวิจัยนี้ที่ว่า ผู้ใหญ่จะมีความ สามารถในการจำแบบโลไซซ์ดีกว่าเด็ก การที่ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานเช่นนี้ก็เพราะเชื่อว่า

⁵Donald A. Norman, Memory and Attention (New York: John Wiley & Sons, Inc., 1969), p.106.

⁶Douglas L. Nelson, and Cynthia Stark Archer, "The First Letter Mnemonic" Journal of Education Psychology . 53(1972), 402.

ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับสถานที่และการสร้างความสัมพันธ์มาก สามารถ
จะเลือกสถานที่ที่เหมาะสมตามความต้องการได้ง่าย⁷ และการที่ผู้ใหญ่ได้เปรียบใน
ด้านประสบการณ์ การสร้างความสัมพันธ์และการเลือกสถานที่ จึงน่าจะได้เปรียบใน
ด้านความสามารถการใช้เทคนิคการจำแบบโลโซ ซึ่งต้องอาศัยความแม่นยำเกี่ยวกับ
สถานที่และการเชื่อมโยงเป็นสำคัญ การที่ความสามารถในการจำของผู้ใหญ่กับเด็ก
ไม่แตกต่างกันตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนหนึ่งพอจะอธิบายได้ดังนี้

1. ช่วงอายุของตัวแทนกลุ่มผู้ใหญ่กับกลุ่มเด็กไม่แตกต่างกันมากนัก เนื่องจาก
กลุ่มตัวอย่างเด็กซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ที่มีอายุระหว่าง 12¹³ - 14 ปี เป็น
ช่วงของเด็กโต ซึ่งจะมีอายุโดยเฉลี่ยไม่ห่างจากนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 3 ซึ่งมีอายุโดย
เฉลี่ยประมาณ 18⁸ - 22 ปี การที่มีอายุไม่แตกต่างกันมากนี้อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้
ให้ความสามารถในการจำของเด็กกับผู้ใหญ่ไม่แตกต่างกันมาก แต่อย่างไรก็ตามถ้าดู
คะแนนความจำเฉลี่ยของกลุ่มผู้ใหญ่จะพบว่า ทุกกลุ่มมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเด็ก เหตุที่ความ
สามารถในการจำของผู้ใหญ่กับเด็กไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่สอดคล้อง
กับผลการศึกษาที่ได้มีผู้ศึกษาไว้ในการศึกษาความจำระยะสั้นของคำที่มีความหมาย⁸
ที่พบว่า โดยเฉลี่ยความสามารถในการระลึกของผู้ใหญ่ดีกว่าเด็กนั้น อาจจะเป็นเนื่องมา
จากลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้แตกต่างกันในเรื่องอายุก็เป็นได้ เนื่องจากใช้นักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นกลุ่มตัวอย่างเด็ก และใช้นิสิตปีที่ 1 เป็นกลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่ แต่
ในการวิจัยนี้ใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เป็นกลุ่มตัวอย่างเด็ก และใช้นักศึกษาผู้ใหญ่
ระดับ 3 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7) เป็นกลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่ นอกจากนี้อาจมีตัวแปรในด้าน

⁷Norman, op. cit., p. 110.

⁸เจตน จานทอง, " ความจำระยะสั้นของคำที่มีความหมาย " (วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516)

ระดับการศึกษา คุณภาพการเรียนการสอน และระดับสติปัญญาที่แตกต่างกันเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพราะในการวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาเดียวกัน มีสภาพการเรียนการสอนใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะประสิทธิภาพของการเรียนรู้ที่แตกต่างกันนั้น อาจเป็นตัวอย่างหนึ่งที่ทำให้ความสามารถในการจำแตกต่างกันได้ ดังข้อสรุปของนักจิตวิทยาที่ว่า ความสามารถในการจำปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้⁹ จากเหตุผลเหล่านี้อาจทำให้ความจำของผู้ใหญ่กับเด็กไม่แตกต่างกันก็ได้

2. ในด้านการใช้เทคนิคการจำแบบโลโซ เด็กซึ่งคิดว่าเสียเปรียบในด้านประสบการณ์เกี่ยวกับสถานที่และการสร้างความสัมพันธ์อาจขอม เสริมจุดอ่อนนี้ได้¹⁰ ในการทดลองได้ให้ใช้คำไปวางเชื่อมโยงกับสถานที่ที่นักเรียนคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน จึงอาจเป็นไปได้ที่เด็กจะไม่เสียเปรียบในเรื่องนี้มากนัก

3. ความเสียเปรียบในเรื่องบรรยากาศในการฝึกและการทดสอบ เนื่องจากกลุ่มผู้ใหญ่เรียนในภาคค่ำ มีเวลาในการเรียนจำกัด การฝึกและทดสอบจึงอยู่ในระหว่างเวลาเรียน ประกอบกับอยู่ในระหว่างใกล้สอบปลายปี เป็นระยะที่นักศึกษาผู้ใหญ่กำลังเร่งเรียนให้ทันหลักสูตร ผู้รับการทดลองบางคนก่อนที่จะมีการฝึกและทดสอบก็ได้เรียนวิชาต่าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ซึ่งอาจจะคิดพันอยู่ในความนึกถึงห้องทดลอง เป็นการรบกวนความสามารถในการจำตามทฤษฎีการรบกวน (Interference Theory) ซึ่งเป็นการรบกวนแบบตามเวลา (Proactive Inhibition) กล่าวคือสิ่งเร้าที่เรียนมาก่อนหรือการรับรู้ก่อนจะมีอิทธิพลไปขัดยั้งกิจกรรมของความจำในการที่จะจำสิ่งเร้าที่เรียนใหม่หรือรับรู้ใหม่¹¹ การที่อยู่ภายใต้สภาพการณ์ที่เร่งเรียน การคิดพันกับงานหรือการบ้านที่คร่อมอบหมายให้ทำ เพราะมีเวลาเรียนจำกัด

⁹Wendell W. Cruze, General Psychology (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, Inc., 1961),p.600.

¹⁰Norman, Loc. cit.

¹¹ชัยพร วิชชาวูช, " พัฒนาการใหม่ในวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้อและการจำ " วารสารครุศาสตร์, ปีที่ 2 ฉบับที่ 5-6 (สิงหาคม - พฤศจิกายน, 2515), 77.

เช่นนี้ย่อมทำให้ผู้รับการทดลองมีแนวโน้มที่จะใช้ความพยายามน้อยที่สุด (Law of Least Effort) โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในสภาพที่เหน็ดเหนื่อย หรือภายใต้ความกดดันให้ทำงานเสร็จโดยเร็ว¹² จากสภาพการณ์ที่เกิดกับกลุ่มผู้ใหญ่ดังกล่าวมานี้ นับว่าเสียเปรียบกลุ่มเด็กเป็นอย่างมากที่มีบรรยากาศในระหว่างการฝึกและทดสอบดีกว่า เนื่องจากทำการฝึกและทดสอบในเวลาเช้า ส่วนใหญ่เรียนเนื้อหาจนตามหลักสูตร และอยู่ในช่วงของการทบทวน ครูผู้สอนจึงให้เวลาแก่การทดลองอย่างเต็มที่

4. ความบกพร่องในด้านสิ่งแวดล้อม ในการเก็บข้อมูลวันที่ 3 ของนักศึกษาผู้ใหญ่ทุกกลุ่ม ปรากฏว่าระหว่างช่วงของการฝึกและทดสอบความจำ ที่บริเวณใกล้เคียงห้องทดลองมีภาพยนตร์มาฉาย ซึ่งในช่วงเวลานั้นมีเสียงเพลงดังคอยรบกวนมาเป็นระยะ ๆ เป็นอุปสรรคต่อสมาธิและความตั้งใจ เสียงเหล่านี้จะเข้าไปรบกวนทำให้ความสามารถในการระลึกของกลุ่มลดลงโดยทั่วไป ซึ่งมีผลกระทบระเทือนถึงคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการจำ เมื่อไปเปรียบเทียบกับเด็กทำให้คะแนนความจำของผู้ใหญ่ขาดความสมบูรณ์ ถ้าดูจากกราฟแสดงความก้าวหน้าในการจำจะเป็นที่สังเกตว่า ในวันที่ 3 ของการทดลอง ความจำของผู้ใหญ่ทุกกลุ่มจะมีลักษณะลดลงอย่างฉับพลันเมื่อเทียบกับกลุ่มเด็กซึ่งไม่ประสบปัญหาดังกล่าว เนื่องจากทำการฝึกและทดสอบในเวลากลางวัน และเป็นวันเดียวที่เส้นกราฟของเด็กที่ใช้ความจำแบบโลไซมมีโอกาสเหลื่อมล้ำ (overlap) ผู้ใหญ่ ความบกพร่องที่เกิดขึ้นนี้นับว่าเป็นตัวแปรจากสิ่งแวดล้อมซึ่งมีความสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้คะแนนความจำของผู้ใหญ่ขาดความสมบูรณ์ไปส่วนหนึ่งเมื่อเทียบกับเด็ก

¹² Richard C. Anderson, Raymond W. Kulhavy, and Thomas Andre, "Feedback Procedures in Programmed Instruction" Journal of Educational Psychology. 63(1971), 149.

จากการวิเคราะห์แนวโน้มตามแบบ Orthogonal Trend Components พบว่า กลุ่มที่ใช้ความจำแบบโลโซทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือเด็ก ความสามารถในการจำโดยเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีแนวโน้มสูงขึ้นเป็นเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมซึ่งไม่ใช่เทคนิคการจำแบบโลโซ พบว่า กลุ่มผู้ใหญ่ทดสอบความจำแบบระลึกลำดับ และกลุ่มเด็กทดสอบความจำแบบระลึกเสรี มีความสามารถในการจำโดยเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มผู้ใหญ่ที่ทดสอบความจำแบบระลึกเสรีมีความจำโดยเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มเด็กที่ทดสอบความจำแบบระลึกลำดับความสามารถในการจำโดยเฉลี่ยไม่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับแนวโน้มของกลุ่มควบคุมทุกกลุ่มมีแนวโน้มเป็นเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากค่าเฉลี่ยความก้าวหน้าของความจำจากการฝึกและทดสอบ 5 วันที่ได้แสดงเป็นกราฟเส้นในหน้า 32 สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มที่ใช้วิธีการจำแบบโลโซทุกกลุ่มไม่ว่าจะทดสอบความจำแบบใดมีความก้าวหน้าในการจำดีกว่ากลุ่มไม่ใช่โลโซ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่พบว่า ความจำแบบโลโซดีกว่าไม่โลโซอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01